

Příprava na evakuaci zoologické zahrady při vybrané mimořádné události

Tereza Jančová

Bakalářská práce
2025

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta logistiky a krizového řízení

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta logistiky a krizového řízení

Ústav ochrany obyvatelstva

Akademický rok: 2024/2025

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení:	Tereza Jančová
Osobní číslo:	L22396
Studijní program:	B1032A020002 Ochrana obyvatelstva
Forma studia:	Prezenční
Téma práce:	Příprava na evakuaci zoologické zahrady při vybrané mimořádné události

Zásady pro vypracování

- Popište problematiku evakuace zvířat.
- Charakterizujte vybranou zoologickou zahradu a identifikujte možné mimořádné události.
- Zhodnotte dosažené výsledky a navrhnete evakuační plán.

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

1. BREHOVSKÁ, Lenka. *Evakuace ze zón havarijního plánování v závislosti na diferenciaci populace*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2016. ISBN 978-80-7422-466-9.
2. ČESKO. Vyhláška č. 380/2002 Sb., Vyhláška Ministerstva vnitra k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva. In: *Sbírka zákonů*. 2024.
3. FOLWARCZNY, Libor a POKORNÝ, Jiří. *Evakuace osob*. 2. rozšířené vydání. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, SPBI Spektrum, 2021. ISBN 978-80-7385-245-0.
4. *Ochrana obyvatelstva a krizové řízení*. Praha: MV-generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2015. ISBN 978-80-86466-62-0.
5. VERMA, Subhash a PREM, Hansen Thambi. *Management of Animals in Disasters*. Springer Singapore, 2022. ISBN 978-981-16-9391-5.

Další odborná literatura dle doporučení vedoucího bakalářské práce.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Lukáš Pavlík, Ph.D.**
Ústav ochrany obyvatelstva

Datum zadání bakalářské práce: **2. prosince 2024**
Termín odevzdání bakalářské práce: **2. května 2025**

L.S.

prof. Ing. Zuzana Tučková, Ph.D.
děkanka

prof. Ing. Dušan Vičar, CSc.
ředitel ústavu

V Uherském Hradišti dne 2. prosince 2024

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb., v platném znění bez ohledu na výsledek obhajoby;
- bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a bude dostupná k nahlédnutí;
- jedno vyhotovení bakalářské práce v listinné podobě bude ponecháno Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně k uložení;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- podle § 60 odst. 1 autorského zákona má Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci – nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- pokud je výstupem bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá; neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji, že

- jsem na bakalářské práci pracoval(a) samostatně a použitou literaturu jsem řádně citoval(a); v případě publikace výsledků budu uveden(a) jako spoluautor;
- odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou obsahově totožné.

V Uherském Hradišti, dne 2. 5. 2025

.....
podpis autora

ABSTRAKT

Bakalářská práce se zabývá problematikou evakuace zvířat při vzniku mimořádné události. Teoretická část je v první části zaměřena na evakuaci obecně. Druhá část specifikuje problematiku evakuace zvířat a poslední kapitola teoretické části se dotýká mimořádných událostí. Mezi metody použité v při zpracovávání práce patří bezpečnostní prohlídka, kontrolní seznam a analýza rizik. Výsledkem práce je návrh evakuačního plánu zvířat pro konkrétní zoologickou zahradu a doporučení pro zlepšení připravenosti na evakuaci.

Klíčová slova: evakuace zvířat, zoologická zahrada, evakuační plán

ABSTRACT

The bachelor's thesis deals with the issue of animal evacuation in the event of an emergency. The theoretical part is initially focused on evacuation in general. The second part specifies the issue of animal evacuation, and the final chapter of the theoretical section addresses emergency situations. The methods used in the thesis include a safety inspection, a checklist, and a risk analysis. The outcome of the thesis is a model for an animal evacuation plan for a specific zoological garden and recommendations for improving evacuation preparedness.

Keywords: Animal Evacuation, Zoological Garden, Evacuation Plan

Ráda bych velmi poděkovala vedoucímu mé bakalářské práce Ing. Lukáši Pavlíkovi, Ph.D. za jeho ochotu, čas, poskytnuté rady a informace při odborném vedení mé práce. Dále patří velké díky paní ředitelce Zooparku Vyškov za její vstřícný přístup.

Poděkování patří i mé rodině za podporu v průběhu celého bakalářského studia.

OBSAH

ÚVOD.....	11
I TEORETICKÁ ČÁST	12
1 ÚVOD DO PROBLEMATIKY EVAKUACE	13
1.1 DRUHY EVAKUACE	13
1.2 PRÁVNÍ NORMY SOUVISEJÍCÍ S EVAKUACÍ	15
1.3 ORGÁNY ŘÍDÍCÍ EVAKUACI	17
1.3.1 Pracovní skupina krizového štábu	17
1.3.2 Evakuační středisko	17
1.3.3 Přijímací středisko	18
2 PROBLEMATIKA EVAKUACE ZVÍŘAT	19
2.1 ORGANIZACE EVAKUACE	19
2.2 POSTUP PROVÁDĚNÍ EVAKUACE ZVÍŘAT	20
2.3 ZPŮSOB EVAKUACE ZVÍŘAT	20
2.4 PŘEPRAVA ZVÍŘAT Z EVAKUOVANÉ OBLASTI	21
2.5 VETERINÁRNÍ OPATŘENÍ	22
2.5.1 Náhradní ubikace	23
2.5.2 Welfare	23
2.6 KOMPLIKACE A ZVLÁŠTNOSTI PŘI EVAKUACI ZVÍŘAT	24
2.7 PŘÍKLADY EVAKUACE ZVÍŘAT V ČESKÉ REPUBLICE	24
3 MIMOŘÁDNÁ UDÁLOST	28
3.1 NATUROGENNÍ MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI	28
3.2 ANTROPOGENNÍ MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI	29
II PRAKTICKÁ ČÁST	31
4 ZOOPARK VYŠKOV	32
4.1 HISTORIE ZOOPARKU	32
4.2 CHOVANÁ ZVÍŘATA	32
5 BEZPEČNOSTNÍ PROHLÍDKA ZOO	34
6 CHECKLIST	38
6.1 ZHODNOCENÍ PŘIPRAVENOSTI NA EVAKUACI ZVÍŘAT	40
7 ANALÝZA RIZIK	42
8 NÁVRH EVAKUAČNÍHO PLÁNU	45
8.1 NÁVRH TEXTOVÉ ČÁSTI EVAKUAČNÍHO PLÁNU	45
8.2 NÁVRH GRAFICKÉ ČÁSTI EVAKUAČNÍHO PLÁNU	48
9 DOPORUČENÍ PRO ZLEPŠENÍ PŘIPRAVENOSTI NA EVAKUACI	50

ZÁVĚR.....	52
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	53
SEZNAM OBRÁZKŮ	56
SEZNAM TABULEK.....	57
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	58

ÚVOD

Zoologické zahrady představují místa, kde je chováno velké množství zvířat vyžadujících specifickou péči. V případě vzniku mimořádné události je nezbytné zajistit jejich rychlou a bezpečnou evakuaci. Na rozdíl od evakuace lidí, která je obvykle podložena plány a pravidelnými nácviky, zůstává evakuace zvířat často nedostatečně řešena a chybí jí systematický a ucelený přístup, a to i v rámci zoologických zahrad.

Evakuace zvířat ze zoologické zahrady zahrnuje velkou škálu druhů, jak domácích a hospodářských zvířat, tak zvířat exotických. Každý jedinec má specifické požadavky, na které je třeba během evakuace dbát. Evakuace zvířat musí být prováděna s maximální opatrností, a to i při evakuování zvířat, která jsou za běžných okolností neškodná, protože i ta mohou být pod vlivem stresu z přesunu nebezpečná a nepředvídatelná.

Z těchto důvodů je nezbytné věnovat přípravě na evakuaci zvířat v zoologických zahradách větší pozornost, a to jak po stránce organizační, tak technické. Hlavním v tomto procesu je nejen kvalitní plánování, ale i pravidelný výcvik personálu, dostupnost přepravní techniky a znalost specifík chovaných druhů.

Hlavním cílem bakalářské práce je návrh pro zlepšení připravenosti zoologické zahrady na evakuaci zvířat při mimořádné události. Pro naplnění hlavního cíle byly zvoleny následující dílčí cíle. Nejprve byla popsána problematika evakuace zvířat. Dále byla charakterizována vybraná zoologická zahrada a identifikována nejpravděpodobnější mimořádná událost, která by mohla evakuaci zvířat vyžadovat. Následně bylo provedeno zhodnocení aktuální míry připravenosti zoologické zahrady na evakuaci zvířat. Na základě získaných informací byl navržen evakuační plán zvířat odpovídající skutečným podmínkám zoologické zahrady a byla doporučena opatření ke zlepšení připravenosti na evakuaci zvířat v případě vzniku mimořádné události.

Pro naplnění cílů byly v práci použity metody bezpečnostní prohlídka, kontrolní seznam a analýza rizik.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 ÚVOD DO PROBLEMATIKY EVAKUACE

Evakuace představuje významný nástroj ochrany obyvatelstva, zahrnující opatření umožňující přesun lidí, zvířat, cenných kulturních předmětů, technických zařízení, strojů nebo materiálu důležitého pro výrobu a nebezpečných látek z oblastí ohrožených mimořádnou událostí. Tento přesun směřuje do bezpečných míst, která poskytují evakuovaným lidem náhradní ubytování a stravu, zvířatům ustájení a předmětům vhodné uskladnění. (Česko, 2002)

1.1 Druhy evakuace

Evakuaci lze dělit dle různých hledisek – rozsah opatření, doba trvání, způsob realizace, způsob zabezpečení, způsob řešení.

Dělení dle rozsahu opatření:

- **Objektová evakuace** – Týkájí se přesunu obyvatel jedné budovy nebo menšího množství obytných budov, průmyslových zařízení, administrativních budov či jiných objektů.
- **Plošná evakuace** – Týkájí se přesunu obyvatel části nebo celé městské oblasti či rozsáhlejšího území ohroženého mimořádnou událostí. (Folwarczny a Pokorný., 2006)

Dělení z hlediska doby trvání:

- **Krátkodobá evakuace** – Nepředpokládá dlouhodobé opuštění budovy nebo prostoru a není vyžadováno zavedení dalších opatření, jako je zajištění náhradního ubytování nebo stravování pro evakuované osoby.
- **Dlouhodobá evakuace** – Předpokládá dlouhodobé opuštění budovy nebo prostoru. Obvykle je nutné přijmout opatření zaměřená na péči o evakuované osoby, například zajištění náhradního ubytování a stravování. (Bebčák, Dudáček a Šenovský., 2006)

Dělení podle způsobu realizace:

- **Samovolná evakuace** – Evakuace není řízena. Obyvatelé, obávající se o svůj život a život svých blízkých kvůli hrozícímu nebezpečí, konají podle vlastního uvážení a opouštějí ohrožený prostor za účelem záchrany svého života a části majetku. Tento pohyb probíhá bez vyhlášení evakuace, s využitím vlastních sil a prostředků,

libovolným směrem a způsobem. Cílem orgánů krizového řízení je okamžitě usměrnit tento neorganizovaný proces.

- **Řízená evakuace** – Evakuaci řídí pracovní orgány pověřené jejím řízením. Evakuované osoby se přemísťují pěšky, využitím vlastních dopravních prostředků nebo dopravních prostředků hromadné dopravy, které jsou zabezpečeny orgány krizového řízení. (Seidl, Tomek a Vičar, 2014)

Dělení z hlediska způsobu zabezpečení:

- **Evakuace plánovaná** – Plány pro evakuaci jsou vypracovány na základě analýzy možných ohrožení obyvatelstva v případě plánované evakuace. Pro její realizaci a zajištění se průběžně připravují evakuační opatření, která předpokládají konkrétní provedení evakuace. V rámci tohoto procesu by měla být vytvořena evakuační dokumentace, zahrnující jak požární evakuační plány pro jednotlivé objekty, tak i plány pro plošnou evakuaci.
- **Evakuace neplánovaná** – Nastává, pokud mimořádná situace vznikne neočekávaně v objektu nebo prostoru, kde nemusí být vypracován evakuační plán (například rodinný dům, místo dopravní nehody, prostor úniku přepravované nebezpečné látky apod.). Při této evakuaci se využívají především složky integrovaného záchranného systému, které postupují podle nácviku standardních situací. (Seidl, Tomek a Vičar, 2014)

Dělení dle způsobu řešení:

- **Evakuace dobrovolná** – Nastává, když ohrožené obyvatelstvo reaguje na výzvu orgánů řídících evakuaci a dobrovolně opouští ohrožené prostory, přičemž se přesouvá do určených bezpečných míst.
- **Evakuace násilná** – Nastává, když ohrožené obyvatelstvo nereaguje na výzvy k evakuaci, často kvůli podcenění situace. V takovém případě je nutné je přemístit do bezpečí násilím, za použití bezpečnostních, ozbrojených a záchranných složek. K záchraně života těchto osob je obvykle nasazena speciální technika, větší počet záchranářů a hrozí větší bezprostřední ohrožení jejich života i života ostatních evakuovaných osob. (Seidl, Tomek a Vičar, 2014)

1.2 Právní normy související s evakuací

Podkapitola je zaměřena na právní rámec evakuace, který stanovuje povinnosti a postupy pro efektivní ochranu obyvatelstva při mimořádných událostech. Mezi významné právní normy lze řadit:

Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky – „*Zajištění svrchovanosti a územní celistvosti České republiky, ochrana jejích demokratických základů a ochrana životů, zdraví a majetkových hodnot je základní povinností státu.*“ (Česko, 1998)

Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému – „*Tento zákon vymezuje integrovaný záchranný systém, stanoví složky integrovaného záchranného systému a jejich působnost, pokud tak nestanoví zvláštní právní předpis, působnost a pravomoc státních orgánů a orgánů územních samosprávných celků, práva a povinnosti právnických a fyzických osob při přípravě na mimořádné události a při záchranných a likvidačních pracích a při ochraně obyvatelstva před a po dobu vyhlášení stavu nebezpečí, nouzového stavu, stavu ohrožení státu a válečného stavu.*“ (Česko, 2000)

Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů – „*Tento zákon stanoví působnost a pravomoc státních orgánů a orgánů územních samosprávných celků a práva a povinnosti právnických a fyzických osob při přípravě na krizové situace, které nesouvisejí se zajišťováním obrany České republiky před vnějším napadením, a při jejich řešení a při ochraně kritické infrastruktury a odpovědnost za porušení těchto povinností.*“ (Česko, 2002)

Zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů – „*Zákon upravuje přípravu hospodářských opatření pro stav nebezpečí, nouzový stav, stav ohrožení státu a válečný stav a přijetí hospodářských opatření po vyhlášení krizových stavů.*“ (Česko, 2000)

Vyhláška č. 380/2002 Sb., vyhláška Ministerstva vnitra k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva – Vyhláška určuje, jakou dokumentaci krizového řízení musí zpracovávat orgány veřejné správy. Cílem je zajistit jednotný a funkční postup při vzniku mimořádné události. Obsahem dokumentace by měly být krizové plány, přehled sil a prostředků, způsoby varování a vyrozumění obyvatel a evakuační postupy. Vyhláška tedy slouží ke kvalitnější připravenosti státu na krizové situace. (Česko, 2002)

Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně – „Účelem zákona je vytvořit podmínky pro účinnou ochranu života a zdraví občanů a majetku před požáry a pro poskytování pomoci při živelních pohromách a jiných mimořádných událostech stanovením povinností ministerstev a jiných správních úřadů, právnických a fyzických osob, postavení a působnosti orgánů státní správy a samosprávy na úseku požární ochrany, jakož i postavení a povinnosti jednotek požární ochrany.“ (Česko, 1985)

Zákon č. 320/2015 Sb., o hasičském záchranném sboru České republiky – „Hasičský záchranný sbor České republiky je jednotný bezpečnostní sbor, jehož základním úkolem je chránit životy a zdraví obyvatel, životní prostředí, zvířata a majetek před požáry a jinými mimořádnými událostmi a krizovými situacemi.“ (Česko, 2015)

Zákon č. 374/2011 Sb., o zdravotnické záchranné službě – „Tento zákon upravuje podmínky poskytování zdravotnické záchranné služby, práva a povinnosti poskytovatele zdravotnické záchranné služby, povinnosti poskytovatelů akutní lůžkové péče k zajištění návaznosti jimi poskytovaných zdravotních služeb na zdravotnickou záchrannou službu, podmínky pro zajištění připravenosti poskytovatele zdravotnické záchranné služby na řešení mimořádných událostí a krizových situací a výkon veřejné správy v oblasti zdravotnické záchranné služby.“ (Česko, 2011)

Zákon č. 273/2000 Sb., o Policii České republiky – „Policie slouží veřejnosti. Jejím úkolem je chránit bezpečnost osob a majetku a veřejný pořádek, předcházet trestné činnosti, plnit úkoly podle trestního řádu a další úkoly na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti svěřené jí zákony, přímo použitelnými předpisy Evropské unie nebo mezinárodními smlouvami, které jsou součástí právního řádu.“ (Česko, 2000)

Vybrané zákony tvoří základní právní rámec pro přípravu a realizaci evakuace v krizových situacích. Ústavní zákon o bezpečnosti České republiky představuje hlavní podklad pro ochranu státu, zatímco zákony o integrovaném záchranném systému a krizovém řízení určují, jak mají jednotlivé složky spolupracovat a koordinovat své činnosti. Zákony zaměřené na požární ochranu, hasičský záchranný sbor, zdravotnickou záchrannou službu a Policii České republiky, se věnují konkrétním oblastem evakuace. Společně tyto právní předpisy vytvářejí stabilní základ pro ochranu obyvatel, majetku a infrastruktury během mimořádných událostí.

1.3 Orgány řídící evakuaci

Mezi orgány, které zajišťují evakuaci patří pracovní skupina krizového štábu, evakuační středisko a přijímací středisko.

1.3.1 Pracovní skupina krizového štábu

Pracovní skupina krizového štábu má na starosti zejména organizaci a řízení evakuace. Mezi její hlavní úkoly patří řízení celého průběhu evakuace a koordinace přepravy evakuovaných osob z míst shromažďování do evakuačních středisek. Dále zajišťuje řízení přepravy z nástupních stanic hromadné dopravy do přijímacích středisek a následně do cílových míst přemístění. Pracovní skupina také zodpovídá za zajištění dopravních prostředků, jejich přerozdělování mezi evakuační střediska a řízení nouzového zásobování pro obyvatelstvo. K jejím úkolům patří také koordinace činnosti evakuačních a přijímacích středisek, spolupráce s orgány veřejné správy, zdravotnickými a humanitárními organizacemi, a dokumentování průběhu celé evakuace. (Česko, 2002)

1.3.2 Evakuační středisko

Evakuační středisko je zařízení zřetelně označené nápisem nebo mezinárodně platným rozeznávacím znakem civilní ochrany. Nachází se obvykle mimo evakuační prostor a slouží jako místo, kde se shromažďují evakuované osoby a získávají informace o dalším postupu. Hlavním úkolem evakuačního střediska je řízení přepravy evakuovaných z míst shromažďování do samotného střediska pomocí dostupných dopravních prostředků. Zajišťuje také evidenci přijatých osob, pomáhá při slučování rodin a organizuje jejich přerozdělení do předurčených příjmových oblastí a přijímacích středisek.

Součástí jeho činnosti je vytvoření a označení místa pro poskytování základních informací, poskytování první zdravotnické pomoci nebo přednemocniční péče a zajištění převozu zraněných či nemocných do zdravotnických zařízení. Středisko rovněž vytýčí trasy k nástupním stanicím hromadné přepravy, organizuje nocleh a stravování pro evakuované osoby i personál v případě delšího než 12hodinového pobytu a dohlíží na veřejný pořádek v areálu. Pravidelně také podává informace o průběhu evakuace pracovní skupině krizového štábu. (Česko, 2002)

1.3.3 Přijímací středisko

Přijímací středisko je zařízení označené nápisem nebo mezinárodně platným rozeznávacím znakem civilní ochrany. Jeho hlavním úkolem je zajištění příjmu evakuovaných osob a jejich přerozdělení do předurčených cílových míst přemístění nebo nouzového ubytování. Středisko poskytuje první zdravotnickou pomoc a zajišťuje odvoz nemocných do určených zdravotnických zařízení.

Dále informuje evakuované osoby o jejich dalším ubytování a stravování a komunikuje s příslušnými orgány veřejné správy o průběhu evakuace, počtech přijatých osob a jejich potřebách. Přijímací středisko tak plní klíčovou roli v organizaci a realizaci evakuačních opatření. (Česko, 2002)

2 PROBLEMATIKA EVAKUACE ZVÍŘAT

Evakuace zvířat, stejně jako evakuace obyvatelstva, je složitý proces, který vyžaduje odpovídající plánování. Často se evakuace zvířat provádí paralelně s evakuací obyvatelstva, což vede ke shodě pravidel chování. Správně připravený evakuační plán pro zvířata by měl obsahovat informace k bezpečnému provedení evakuace.

Důležitým základem pro zvolení odpovídající taktiky záchrany zvířat z ohroženého prostoru a následné provedení bezpečné a rychlé evakuace je pečlivé vyhodnocení několika důležitých faktorů. Mezi tyto faktory patří druh mimořádné události, konkrétní objekt ustájení nebo prostor záchrany, aktuální povětrnostní podmínky, počet, druh a věková kategorie zvířat, počet, délka a stav evakuačních cest, rychlost evakuačního pohybu zvířat a dopravních prostředků, počet osob a techniky zapojené do evakuace, způsoby vysvobození a naložení zvířat, druh a kapacita použitého dopravního prostředku a režim jízdy s vozidlem přepravujícím zvířata. Tyto aspekty je nutné zohlednit, aby evakuace proběhla efektivně a bezpečně. (Seidl, Tomek a Vičar, 2014)

S evakuací zvířat souvisí několik zákonů, které stanovují pravidla, díky kterým jsou zvířata v bezpečí během přesunu v důsledku vzniku mimořádné události. Mezi tyto právní normy lze řadit:

Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému,

Zákon č. 246/1992 Sb., o ochraně zvířat proti týrání,

Zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů (veterinární zákon),

Vyhláška č. 425/2005 Sb., kterou se mění vyhláška č. 208/2004 Sb., o minimálních standardech pro ochranu hospodářských zvířat.

2.1 Organizace evakuace

Hlavní roli v tomto procesu hraje hasičský záchranný sbor. Příslušníci jsou povinni znát, jak postupovat v případě evakuace – jakým způsobem vyvézt zvíře z nebezpečné oblasti, jak ke zvířatům přistupovat a kam zvíře odvézt. Během těchto činností by nemělo dojít ke zranění příslušníka hasičského záchranného sboru ani zvířete.

Za každou podobnou akci, jako je záchrana zvířat, zodpovídá a řídí velitel zásahu, který je povinen dodržovat základní právní předpisy. Velitel zásahu má pravomoc zastavit

akci, pokud by bylo ohroženo zdraví zasahujících hasičů. Takový krok však v praxi může být složitý, protože riziko ohrožení zdraví hasičů je běžně přítomné i při standardních zásazích. Důležitá je však odborná znalost prováděných záchranných prací, která je nezbytná pro správné posouzení situace a následné vyhodnocení, jež vede k rozhodnutí o dalším postupu nasazení jednotek požární ochrany. Rozhodování velitele je vždy náročné, neboť musí stanovit priority, při čemž zvažuje celou řadu faktorů, jako je počet a druh ohrožených zvířat, rizika spojená s těmito zvířaty pro zasahující hasiče a dostupné síly a prostředky, které jsou k dispozici v daném okamžiku. (Novák, 1998)

2.2 Postup provádění evakuace zvířat

Při evakuování zvířat je potřebný stanovený postup, díky kterému evakuace může být provedena bezpečně a efektivně.

Nejprve je nutné zjistit množství, druh zvířat a míru jejich ohrožení. Dále je vhodné, pokud to situace umožňuje, zajistit přítomnost obsluhujícího personálu, chovatelů zvířat a dostatečného množství sil a prostředků. Následně je třeba zvolit nejvhodnější způsob záchrany zvířat a určit bezpečné místo, kam budou vyváděna. (Ministerstvo vnitra ČR, 2017)

2.3 Způsob evakuace zvířat

Způsoby záchrany zvířat závisí na druhu zvířat a konkrétních podmínkách. Prvním krokem je otevření kotců, chlévů nebo stájí, čímž se umožní zvířatům samostatný odchod. V případě nutnosti se vyvádí jednotlivé kusy zvířat, přičemž u některých druhů, jako jsou ovce nebo kozy, lze nejprve vyvést vůdce stáda, který následně přitahuje ostatní zvířata. Pro drobné zvířectvo, jako je drůbež nebo králíci, se použijí vhodné nástroje, například koše nebo pytle, v závislosti na množství zvířat. Kromě samotné evakuace je důležité také obnovit základní životní podmínky pro zvířata v místě jejich ustájení, což zahrnuje zprovoznění ventilace, rychlé odvětrání kouře a tepla a likvidaci požáru.

Doporučené způsoby záchrany některých druhů zvířat zahrnují několik specifických postupů. U koní, krav a býků, kteří se snaží utrhnout a divoce kolem sebe bijí, je nejvhodnější přistupovat k těmto zvířatům zepředu, odvázat je a vyvést ven. Pokud to není možné, je důležité zvíře na sebe upozornit, například poplácáním a promluvením. Pokud jsou zvířata volně ustájena, je třeba je vyhnat ven do vymezeného prostoru. Při záchraně vepřů je nutné dávat pozor na nebezpečí pokousání, proto je nejlepší je vytlačit ven zezadu a současně je tahat za uši, přičemž je důležité stát na boku zvířete. Ovce a kozy mají tendenci zalézat

do koutů, a po vyvedení vůdce stáda jej ostatní snadněji následují. Pokud tomu tak není, je třeba každé zvíře vynést samostatně. Drůbež lze pochytat do pytlů a vynést ven, přičemž je důležité dávat pozor na možné udušení. Při záchraně úlů je třeba ucpat česna, a po přenesení včelstev do bezpečí je opět otevřít. Při této činnosti je nutné chránit obličej a nekryté části těla. U psů, koček, šelem, dravců a ostatních drobných zvířat je vhodné využít improvizovaných pomůcek, jako jsou plachty, pytle, sítě, koše, dřevěné tyče nebo vidlice. Pro vlastní ochranu lze také využít vodní proud. (Metodický list 8 O)

2.4 Přeprava zvířat z evakuované oblasti

V případě evakuace musí být zvířata přemístěna do bezpečné oblasti. Přeprava vyžaduje určité postupy a pravidla, která musí být dodržena.

Umístění zvířat na dopravním prostředku musí splňovat dvě základní podmínky. Zvířata jsou umístěna přímo na ložné ploše vozidla nebo železničního vozu a současně jsou zajištěna ve vhodném transportním obalu, například v kontejneru, kleci či nádrži. Tyto transportní obaly musí být udržovány ve vertikální poloze, aby se minimalizovaly otřesy a výkyvy, které by mohly způsobit ztrátu stability, pád zvířete nebo jiné komplikace. Celková váha přepravovaných zvířat společně s transportními obaly nesmí přesáhnout maximální nosnost vozidla.

Vybavení určené k nakládání a vykládání zvířat, jako jsou rampy, lavičky, můstky či plošiny, musí být vybaveno bočními zábranami a protiskluzovou podlahou. Zároveň musí zajišťovat dostatečný prostor, aby se zvířata mohla plynule pohybovat vpřed.

Při nakládání a vykládání zvířat je nezbytné dbát na dodržování vhodných bezpečnostních opatření. Nakládací rampy a můstky je nutné zajistit tak, aby se předešlo uklouznutí zvířat. Velká zvířata by měla být umístěna v přední části ložné plochy vozidla a oddělena od menších zvířat dřevěnou ohradou. Hovězí dobytek a koně je třeba uvázat dostatečně dlouhými lany, aby byla zajištěna jejich stabilita během přepravy. Nakládání a vykládání zvířat by mělo probíhat pouze za denního světla, a pokud je viditelnost snižena, je nutné zajistit osvětlení míst, kde nakládání a vykládání probíhá, včetně ložné plochy dopravního prostředku.

Ložná plocha vozidla, návěsu nebo přívěsu, která je určena k přepravě zvířat, musí být přizpůsobena tak, aby minimalizovala dynamické účinky během přepravy. Je nezbytné, aby byla vybavena vrstvou podestýlky o výšce minimálně 80 mm, která může být tvořena

slámou, pilinami, suchým listím nebo hoblinami. Použití písku, hlíny nebo škváry jako podestýlky není doporučeno. Výška stěn nad ložnou plochou by se měla pohybovat v rozmezí od 600 do 2 100 mm. Dále musí být ložná plocha chráněna plachtou, která zajišťuje ochranu zvířat před nepříznivými povětrnostními podmínkami.

Po naložení je nutné poskytnout zvířatům dostatečný čas na to, aby si zvykla na podmínky evakuační přepravy, což pomáhá částečně předejít stresovým reakcím během transportu do nového prostředí.

Dopravní prostředek určený pro evakuaci zvířat musí být jasně označen tak, že přepravuje živá zvířata. Kontejnery by měly být označeny, aby bylo zřejmé, která zvířata jsou přepravována, a to siluetou druhu v přirozené pozici. Označení musí být umístěno na vrchní části kontejneru, čímž se zajistí prevence jeho překlopení.

Kromě evakuovaných zvířat je možné přepravovat pouze náklad, který je přímo spojen s jejich přepravou a nezbytnou manipulací, jako jsou postroje nebo nástroje potřebné pro jejich ošetření. Při přepravě zvířat je řidič povinen nejen dodržovat pravidla silničního provozu, ale také dbát na specifické zásady bezpečné jízdy, které zohledňují přepravu živých zvířat. (Seidl, Tomek a Vičar, 2014)

2.5 Veterinární opatření

Evakuace zvířat je náročný a složitý úkol, a proto je důležité získat odpovídající znalosti a dovednosti v této oblasti a připravit specialisty s potřebným vybavením, protože na rozdíl od lidí se zvířata obvykle řídí svým instinktem, nikoli racionálním myšlením. Během evakuace je nutné nezanedbávat fakt, že zvířata cítí strach a úzkost, když jsou v nebezpečí. (Paweska a Ristvej, 2018.)

Tato opatření se týkají zvířat ponechaných v místě chovu během evakuace, zvířat, která jsou přímo evakuována, a rovněž zahrnují kroky k zabránění vzniku epidemií a nákaz. Klíčovým dokumentem v této oblasti je pohotovostní plán veterinárních opatření, který stanovuje postupy a pravidla pro zvládání těchto situací.

Zvířata, ponechaná během evakuace na místě chovu, vyžadují zvláštní opatření, aby byla zajištěna jejich bezpečnost. Prostory chovů je nutné uzavřít tak, aby se předešlo kontaminaci ukrytých zvířat, jejich krmiva nebo vody nebezpečnými látkami. Je nezbytné zajistit pravidelné krmení, napojení a případné dojení ukrytých zvířat. Stejně tak je důležitá

pravidelná kontrola jejich zdravotního stavu. Pokud situace vyžaduje, je třeba rozhodnout o případné asanaci zvířat.

Veterinární opatření pro zvířata, která musela být evakuovaná zahrnují několik kroků. Prvním je zajištění bezpečné přepravy zvířat, což zahrnuje použití přepravních boxů, náhubků a vodítek, aby nedošlo ke zdravotní zvěře. Dalším opatřením je provedení případné dekontaminace zvířat, pokud je to nutné. Dále je nezbytné zajistit vhodné umístění zvířat, které bude odpovídat jejich potřebám. Součástí péče je i pravidelné krmení, napojení, venčení a kontrola zdravotního stavu zvířat, aby byla zajištěna jejich pohoda během evakuace. (Seidl, Tomek a Vičar, 2014)

2.5.1 Náhradní ubikace

Náhradní umístění by měla splňovat několik klíčových požadavků, aby byla zajištěna bezpečnost a péče o evakuovaná zvířata. Místo by mělo být vzdáleno od probíhajících mimořádných událostí, jako je například požár. Důležitá je také možnost rychlé výstavby provizorního oplocení a umístění alespoň 50 metrů od jatek, zemědělských a potravinářských objektů, závodů na zpracování živočišných produktů a krmných závodů. Kromě toho by měla být zajištěna ochrana proti hmyzu a hlodavcům. Podlahy uvnitř prostor by měly být hladké, dlážděné a stěny snadno udržovatelné, což umožňuje prostory dezinfikovat v případě, že by se mezi zvířaty objevilo onemocnění.

Dále by tyto prostory měly být vybaveny zařízením pro nakládání a vykládání zvířat, přístupem k pitné vodě a kanalizačním systémem schopným provádět dekontaminaci a odstraňování odpadů. Nutností je i vybavení pro poskytování vody, krmení zvířat a stanice pro testování zvířat, která by měla být vybavena umyvadlem, zařízením pro imobilizaci zvířat během testování a kurníky pro nemocná nebo podezřelá zvířata, s odděleným kanalizačním systémem. Součástí by měl být také samostatný a správně umístěný skladovací prostor pro uchovávání vybavení a dezinfekčních prostředků, skladovací místnost pro uskladnění krmiva pro zvířata a společenské místnosti pro ošetřovatele. (Paweska a Ristvej, 2018.)

2.5.2 Welfare

Stav dokonalého psychického a fyzického zdraví, zvíře žije v souladu se svým prostředím. (Pištěková, Voslářová, Bedáňová a Večerek, 2014.)

Pro chovaná zvířata je nezbytné zajistit určitou úroveň spokojenosti, pohody a komfortu z etických a ekonomických důvodů. Pouze zvíře, které má adekvátní materiální (fyziologické), i nemateriální (mentální, psychické) potřeby, může poskytovat užitek odpovídající svému genetickému potenciálu. Takové zvíře je schopné efektivně využívat krmnou dávku, udržet si zdraví, produkční schopnosti a přirozené chování, což vede k ekonomicky výhodnému chovu. (Seidl, Tomek a Vičar, 2014)

2.6 Komplikace a zvláštnosti při evakuaci zvířat

Během evakuace zvířat může nastat mnoho komplikací a očekávaných zvláštností v závislosti na povaze zvířete, prostředí, ze kterého je evakuace prováděna nebo dalších okolností.

- Panika a možnost zdivočení zvířat – Zvířata jsou v krizových situacích mnohem náchylnější k panice a jednají především na základě instinktů. Kromě toho jsou citlivější na zplodiny hoření a mnohem dříve, než lidé dokážou vnímat hrozící nebezpečí pro sebe nebo celou skupinu.
- Nezvyk na člověka nebo cizí osoby: Tento problém je zejména patrný u domácích zvířat. Hospodářská zvířata, zvláště ta chovaná ve velkochovech, nejsou zvyklá na kontakt s lidmi. Při přítomnosti většího počtu lidí může docházet ke zdivočení zvířat. Tento stres je ještě intenzivnější v průběhu mimořádné události.
- Nutnost rozhodnutí zástupce státní veterinární správy o utracení zvířat nebo stanovení podmínek pro jejich další péči.
- Možnost přenesení nervozity a strachu ze člověka na zvíře.
- Vracení se již zachráněných zvířat zpět do prostoru odkud byla vyvedena.
- Vzájemná nesnášenlivost zvířat ve společných nouzových ubikacích.
- Otrava zvířat, která vede k jejich snížené pohyblivosti.
- Problémy vzniklé při nehodách dopravních prostředků, které přepravují zvířata. (Ministerstvo vnitra ČR, 2017)

2.7 Příklady evakuace zvířat v České republice

V této podkapitole jsou uvedeny skutečné případy evakuace zvířat, ke kterým došlo při mimořádných událostech na území České republiky.

1) Pražská zoo v roce 2002

V roce 2002 byla Praha zasažena ničivými povodněmi, které zaplavily téměř polovinu areálu pražské zoologické zahrady. Evakuace začala v pondělí ráno po víkendových vydatných deštích a bylo nutné evakuovat přes 1000 zvířat.

Záchranné akce byly velmi komplikované, zejména u velkých a nebezpečných zvířat. Evakuace začala u ptáků, želv a zvířat z kontaktní zoo. Přestože se podařilo se zachránit přes jeden tisíc zvířat, uhynulo několik ptáků, především v důsledku šoku a stresu. Akce pokračovala přesunem velkých savců – kočkovité šelmy a nosorožci. U těchto druhů byla evakuace velmi komplikovaná a musel být využit jeřáb.

Během dvou dnů se povedlo evakuovat 1029 zvířat, což bylo později vyhodnoceno jako jedna z nejrychlejších a nejúspěšnějších evakuací zvířat mezi zoologickými zahradami na světě.

Mezi hlavní symboly těchto povodní patří hroch Slávek a lachtan Gaston. Slávek při povodni zůstal uvězněný ve spodním patře pavilonu tlustokožců, který byl zaplaven. Přežil tím, že se mu podařilo přesunout do horního patra, odkud jej pomocí rampy dostali pracovníci ven. Slávek žil poté ještě 16 let. (zpravy.aktualne.cz, 2022)

Obrázek 1 Hroch Slávek

(Zdroj: zpravy.aktualne.cz, 2022)

Lachtan Gaston byl jedním ze zvířat, která v důsledku povodní uhynula. Velká voda jej odnesla kilometry daleko, po Vltavě a Labi doplul až do Německa. Gastona se nejprve

skoro povedlo odchytit v Německu, ale kvůli jeho extrémnímu vyčerpání se nakonec odchycení nezdařilo a následně zahynul. (zpravy.aktualne.cz, 2022)

Obrázek 2 Socha Gastona v areálu zoo

(Zdroj: zpravy.aktualne.cz, 2022)

Materiální škody zoo dosáhly přes 200 milionů korun. Tato událost vedla k zásadnímu přehodnocení krizového řízení v zoo a k vybudování protipovodňových opatření. (zpravy.aktualne.cz, 2022)

2) Pražská zoo v roce 2013

V roce 2013 byla pražská zoo opět zasažena vodou z rozbourené Vltavy. Od neděle (2.6.2013) zaměstnanci pražské zoo začali evakuovat většinu zvířat a vybavení z dolní části areálu. Nejprve byli do bezpečí přemístěni tapíři čabrákoví, velké želvy, sitatungy a různé druhy ptáků. Následovali primáti z opičích ostrovů, velké kočkovité šelmy, varani komodští, plameňáci a další. V neděli večer pak přišla řada na poslední zvířata, která byla přesunuta do horní části zoo, kam se dostali tučňáci a lachtani.

V zaplavené části zoo zůstala skupina goril nížinných. Samice s mláďaty se v neděli přesunuly do povodňové věže, ale samec nechtěl opustit svůj pavilon. Chovatelé ho nakonec museli uspat a přenést do povodňové věže k ostatním gorilám. (zoopraha.cz, 2013)

Hlavním pochybením zde bylo nezahrnutí zoo do protipovodňových opatření. Jedinou ochranou pro spodní část zoo v roce 2013 byla dvacet let stará hráz, přes kterou se voda z Vltavy přelila. Škody byly odhadnuty na 160 milionů korun. (idnes.cz, 2013)

3) Zoo Ostrava v roce 2024

V září 2024 zasáhly záplavy ostravskou zoologickou zahradu, voda zaplavila přírodní expozici Mokřady, kde se nenacházela žádná chovaná zvířata.

Povodně způsobily komplikace hlavně v dolní části areálu. Chovatelé ihned reagovali a přesunuli lemury z ostrovních expozic a ptáky z venkovních voliér, především ty, kteří se pohybují po zemi, jako jsou bažanti, husy a kachny. Starosti panovaly také z možného pádu stromu kvůli podmáčené půdě. Zoo poté zůstala ještě následující dva dny pro veřejnost uzavřena. (eurozpravy.cz, 2024)

3 MIMOŘÁDNÁ UDÁLOST

Mimořádná událost je definována v zákoně č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému. Jedná se o škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činností člověka, přírodními vlivy, a také havárie, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací. (Česko, 2000)

Mimořádné události lze rozdělit do dvou základních kategorií. Prvními jsou mimořádné události přírodní (naturogenní), které mohou mít lokální nebo celosvětový charakter. Druhou kategorií tvoří mimořádné události antropogenní, které vznikají činností člověka, ty mohou být způsobeny úmyslně a neúmyslně, dále jsou buď vojenského nebo nevojenského charakteru. (bozp.cz, 2022)

3.1 Naturogenní mimořádné události

Přírodní neboli naturogenní mimořádné události lze, kromě rozdělení dle rozsahu (lokální a celosvětová), dělit také podle toho, čím byly způsobeny.

Abiotické mimořádné události

Způsobené neživou přírodou:

tsunami,

sopečná činnost,

půdní eroze,

sněhové laviny,

zemětřesení,

tornáda a další.

Biotické mimořádné události

Způsobené živou přírodou:

epifytie,

epizootie,

epidemie a další.

Kosmogenní mimořádné události

Způsobené kosmickými vlivy:

narušení ozónové vrstvy,

sluneční erupce,

pád kosmických těles a další. (bozp.cz, 2022)

3.2 Antropogenní mimořádné události

Mimořádné události způsobené činností člověka lze dále dělit do tří kategorií.

Technogenní mimořádné události:

nezvládnuté genové a biologické manipulace,

havárie v dopravě s únikem nebezpečných látek (dále jen „NL“),

důlní mimořádné události,

radiační havárie velkého rozsahu a další.

Sociogenní mimořádné události:

migrační vlny,

rozvoj rasové, národnostní, náboženské a jiných nesnášenlivostí,

přelidnění,

psychosociální negativní jevy a další.

Ekonomické mimořádné události:

totální zhroucení ekonomik států,

hospodářské sankce a politickohospodářský nátlak,

globální hospodářské krize. (bozp.cz, 2022)

Pro větší přehlednost dělení mimořádných událostí byla vytvořena tabulka:

Tabulka 1 Dělení mimořádných událostí

Kategorie	Podkategorie	Příklady
Naturogenní mimořádné události	Abiotické	tsunami, sopečná činnost, půdní eroze, sněhové laviny, zemětřesení, tornáda
	Biotické	epifytie, epizootie, epidemie
	Kosmogenní	narušení ozónové vrstvy, sluneční erupce, pád kosmických těles
Antropogenní mimořádné události	Technogenní	genové a biologické manipulace, havárie s únikem NL, důlní nehody, radiace
	Sociogenní	migrační vlny, nesnášenlivost, přelidnění, psychosociální jevy
	Ekonomické	zhroucení ekonomik, sankce, globální krize

(Vlastní zpracování)

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 ZOOPARK VYŠKOV

Zoopark vznikl v roce 1965 a zaměřuje se zejména na chov hospodářských a domácích zvířat. V současnosti zoo chová 1197 zvířat ve 123 druzích nebo plemenech. Cílem zoo je pomoc při ochraně ohrožených druhů zvířat, vzdělávání a taky příjemné zážitky.

Zoopark Vyškov má menší rozlohu, díky čemuž nabízí rodinnou atmosféru a bližší kontakt s chovanými zvířaty. V zoo je umístěn Dvoreček naší babičky, kde mohou návštěvníci přijít do blízkého kontaktu s domácími zvířaty, mají možnost je krmit nebo pohladit. V areálu zoo se dále nachází replika hanáckého statku z konce 19. století a začátku 20. století, která zahrnuje výstavu tradičního venkovského života a centrum enviromentální výchovy, kde jsou umístěny interaktivní expozice zaměřené na konkrétní ekologická témata. (zoo-vyskov.cz, 2025)

4.1 Historie zooparku

Zoopark Vyškov byl původně založen pod názvem Koutek živé přírody a byl založen v dubnu 1965 panem Zdeňkem Sokolíčkem. Zoo koutek se postupně proslavil nejen v celé republice, ale i v zahraničí a stal se oblíbeným místem pro řadu známých osobností, jak dokazují jeho dochované návštěvnické deníky.

Již od svého vzniku se Koutek živé přírody soustředil na chov drobných domácích i divoce žijících živočichů ze všech koutů světa. Během své existence zahrada zažila jak období rozkvětu, tak i náročné časy, kdy jen těžko přežívala. Rok 1990 byl pravděpodobně tím nejkritičtější, kdy se rozhodovalo, zda zničenou zahradu, která sloužila především jako zimoviště pro zvířata z cirkusů a zvěřinců, zrušit, nebo naopak investovat do její obnovy a zachování. (zoopark-vyskov.cz, 2025)

4.2 Chovaná zvířata

Jak bylo již zmíněno na začátku kapitoly, zoopark je zaměřen zejména na chov domácích a hospodářských zvířat, nicméně její expozice zahrnují i další druhy zvířat, a to jak z tuzemského, tak ze zahraničního prostředí – například malpa plačtivá, nandu pampový nebo pes dingo. (zoopark-vyskov.cz, 2025)

V tabulce níže jsou vypsána všechna chovaná zvířata v Zooparku Vyškov.

Tabulka 2 Seznam chovaných zvířat

SAVCI	buvol domácí, jak domácí, klokan rudokrký, kočka bengálská, koza bílá krátkosrstá, koza burská, koza kašmírská, koza walliská, koza girgentánská, králík domácí, krůta domácí, kůň shirský, kůň fjorský, lama krotká, lemur kata, malpa plačtivá, morče divoké, morče domácí, nutrie přeštická, osel sicilský, osel miniaturní, osel poitoušský, ovce cápová, ovce kamerunská, ovce suffolk, ovce vřesovištní, ovce walliserská černonosá, pes dingo, pony shetlandský, prase mangalica, prase přeštické černostrakaté, skot cachena, skot skotský náhorní, skot stepní uherský, tur dahome, velbloud dvouhrbý (drabař), velbloud jednohrbý (dromedár), watusi, zebu zakrslý
PTÁCI	čáp bílý, hedvábnička bílá, holub anglický kudrnáč, holub hanácký voláč, holub hýl, holub pávík, husa císařská, husa labutí, husa landeská, husa německá nosná, husa tuluská, kachna čárkovaná, kachna indický běžec, kachnička karolínská, kachnička mandarínská, korela chocholátá, kur česká kropenka zdobnělá, kur australka černá zdobnělá, kur ayam cemani, kur bílefeldka zdobnělá, kur brahmánka zdobnělá, kur hamburčanka stříbřitá černě tečkovaná, kur holokrčka, kur indický gigant, kur paduánka zdobnělá, kur sebitka citronová, kur slepice pavlovská, kur slepice pavlovská – bílá, kur šumavanka zlatá stříkaná, kur vranohlávka citronová, kur wyandotka zdobnělá stříbrná černě lemovaná, labuť černá, nandu pampový, papoušek horský (kouřový), papoušek nádherný, papoušek vlnkovaný, pštros dvouprstý, wyandotka lososová zdobnělá
RYBY	amur bílý, bolen dravý, candát obecný, cejn velký, cejnek malý

(Vlastní zpracování)

5 BEZPEČNOSTNÍ PROHLÍDKA ZOO

Bezpečnostní prohlídka představuje proces identifikace rizik a ověřování účinnosti zavedených bezpečnostních opatření. (Sennewald, 2011)

V rámci praktické části práce byla uskutečněna návštěva zooparku ve Vyškově (4. 4. 2025), během které byly sledovány bezpečnostní prvky z pohledu běžného návštěvníka. Cílem bylo zhodnocení míry připravenosti na mimořádnou událost, viditelnost únikových cest a dostupnost bezpečnostních prostředků. Všechny fotografie byly pořízeny pouze ve veřejně přístupných částech areálu.

Obrázek 3 Areál zoo

(Zdroj: vlastní)

Na fotografii výše je zachycena jedna z hlavních cest areálu zooparku. Z hlediska evakuace zvířat představuje široká a rovná komunikace benefit, protože může být využita k přesunu menších i větších druhů zvířat za doprovodu ošetřovatelů.

Následující fotografie zachycuje další úsek komunikace, který propojuje jednotlivé výběhy a provozní části areálu zoo. Opět je patrné, že komunikace je přehledná a dostatečně široká, což by usnadnilo manipulaci s přepravní technikou, kterou má zoopark k dispozici i vedením zvířat.

Obrázek 4 Areál zoo

(Zdroj: vlastní)

Tento snímek zachycuje dvůr s výběhem a ustájovacími prostory, který za běžných okolností slouží k přímému kontaktu návštěvníků s domácími zvířaty. V době pořízení fotografie byl vstup veřejnosti na toto místo zakázán z důvodu výskytu kulhavky a slintavky, což prokazuje, že v rámci provozu zoo jsou aplikována základní opatření ochrany před biologickými hrozbami. V případě evakuace zvířat by mohl být dvorek (případně budova, která se u něj nachází) využit jako záložní ustájovací plocha pro menší druhy zvířat.

Obrázek 5 Dvoreček naší babičky

(Zdroj: vlastní)

Hanácký statek je objekt, který je otevřen pro návštěvníky zooparku. Vnitřní prostory statku jsou rozděleny do několika částí, které zahrnují chodby, uzavíratelné sály a expozice. Pouze v prostorech statku byly zaznamenány viditelně označené a osvětlené únikové trasy a rozmístěné hasicí přístroje. V ostatních částech zooparku tyto prvky chybí nebo nejsou návštěvníkům přístupné.

Obrázek 6 Hanácký statek

(Zdroj: vlastní)

Obrázek 7 Bezpečnostní prvky

(Zdroj: vlastní)

Obrázek 8 Úniková značka s osvětlením

(Zdroj: vlastní)

Bezpečnostní prohlídka byla provedena formou samostatné návštěvy bez doprovodu zaměstnance zooparku. Fotodokumentace byla omezena na veřejné prostory, ale i přesto se povedlo zhodnotit připravenost zooparku na připravenost k evakuaci zvířat při mimořádné události. Největší výhodou jsou přehledné a široké cesty, které procházejí celým areálem. Cesty mohou být využity k přesunu zvířat, jak ošetřovateli, tak pomocí přepravní techniky. Nejlépe vybaveným prostorem zooparku na krizovou situaci se jevil Hanácký statek, ve kterém jako jediném byly zaznamenány viditelně označené únikové trasy a hasicí přístroje. Statek také poskytuje vnitřní chráněné prostory, více vchodů a velká vrata, díky kterým mají umožněn přístup větším přepravním prostředkům. Statek lze tedy považovat za místo, které by mohlo sloužit jako vhodné zázemí pro dočasné ustájení evakuovaných zvířat nebo pouze jako přechodný bod před přesunem mimo areál zooparku.

Pouze na základě prohlídky lze tvrdit, že zoo má základní technické a prostorové prostředky pro evakuaci zvířat, přesto by bylo vhodné některé oblasti dále rozvíjet.

6 CHECKLIST

Součástí praktické části práce je ověření připravenosti vybrané zoologické zahrady na evakuaci zvířat při vzniku mimořádné události. Byl vytvořen kontrolní seznam neboli checklist, který zahrnuje oblasti krizového řízení.

Checklist (kontrolní seznam) je nástroj řízení uvádějící různé úkoly, činnosti a postupy, které je třeba dodržet k dosažení systematického výsledku. (sydle.com, 2021)

Checklist byl zaslán vedení zoo k vyplnění a cílem bylo získat přehled o aktuální míře připravenosti. Zatímco bezpečnostní prohlídka poskytla informace o fyzickém stavu areálu z pohledu evakuace zvířat – jak funguje prostředí, kde by evakuace probíhala a ověřit existenci bezpečnostních prvků, checklist poskytl informace zejména o vnitřním nastavení organizace a dostupnosti dokumentace, které nejsou viditelné při běžném pozorování v terénu.

Tabulka 3 Checklist

Kategorie	Kontrolní bod	ANO/NE	Poznámky
Plánování, dokumentace	Existuje aktuální evakuační plán zoo?	Ne	Pouze pohotovostní plán s ohledem na nákazu a výpadek proudu
Plánování, dokumentace	Je evakuační plán konkrétní pro různé typy mimořádných událostí?	Ne	
Plánování, dokumentace	Obsahuje plán přesné postupy pro různé druhy zvířat?	Ne	
Plánování, dokumentace	Je plán aktualizován alespoň jednou ročně?	Ne	
Plánování, dokumentace	Jsou plány známé zaměstnancům?	Ne	Při mimořádné události se zvířata vypustí do areálu (požár) nebo naopak uzavrou (živly)
Zaměstnanci, školení	Jsou všichni zaměstnanci školeni na evakuaci zvířat?	Ne	Pouze na manipulaci
Zaměstnanci, školení	Probíhá pravidelný nácvik evakuace?	Ne	
Zaměstnanci, školení	Existují jasně rozdělené role a odpovědnosti během evakuace?	Ne	
Zaměstnanci, školení	Je zajištěna komunikační strategie mezi zaměstnanci během události?	Ne	Vnitřní mobilní síť, bez strategie
Doprava, přemístění zvířat	Jsou k dispozici dostatečné přepravní prostředky pro různé druhy zvířat?	Ne	Zajištěna pouze individuální přeprava

Doprava, přemístění zvířat	Jsou přepravky a boxy označeny a snadno dostupné?	Ano	
Doprava, přemístění zvířat	Existuje plán na přemístění zvířat mimo zoo, včetně zajištění náhradního umístění?	Ne	
Doprava, přemístění zvířat	Jsou dostupné veterinární prostředky pro případ stresu/zranění zvířat během evakuace?	Ne	Povolává se externí veterinář
Bezpečnost, infrastruktura	Jsou přístupové cesty průjezdné a označené?		Průjezdné, neoznačené
Bezpečnost, infrastruktura	Funguje záložní napájení (např. generátor) pro případ výpadku proudu?	Ne	Pouze UPS
Bezpečnost, infrastruktura	Jsou klíče a přístupy ke klecím/ubikacím zvířat připraveny k rychlému použití?	Ano	Hlavní kancelář, pokladna
Bezpečnost, infrastruktura	Jsou stanoveny prioritní druhy zvířat k evakuaci (např. nebezpečná, vzácná)?	Ne	
Komunikace, spolupráce	Existuje dohoda o spolupráci s IZS?	Ne	
Komunikace, spolupráce	Jsou známy kontaktní osoby a krizová telefonní čísla?	Ano	Hlavní kancelář, pokladny
Komunikace, spolupráce	Byla uskutečněna společná cvičení se složkami IZS?	Ne	
Záznamy, dokumentace	Jsou vedeny záznamy o evakuačních cvičeních?	Ne	
Záznamy, dokumentace	Existují seznamy všech zvířat s informacemi o druhu, chování a potřebách při evakuaci?	Ne	
Záznamy, dokumentace	Je dokumentace snadno dostupná i v nouzovém režimu (např. v tištěné podobě)?	Ne	
Technika pro evakuaci	Je k dispozici potřebná technika pro převoz velkých zvířat (např. jeřáby, rampy)?	Ne	
Technika pro evakuaci	Fungují vozidla určená pro převoz zvířat a jsou pravidelně kontrolována?	Ano	Jeden přívěs pro přepravu zvířat
Technika pro evakuaci	Je připravena technika pro zajištění zvířat (např. uspávací zařízení, ochranné klece)?	Ne	Pouze přepravky, boxy, záložní stáj
Technika pro evakuaci	Je k dispozici náhradní technika v případě poruchy primárního zařízení?	Ne	Manipulační techniky je více kusů, nákladní vůz jeden, nakladač jeden

(Vlastní zpracování, vedení Zooparku Vyškov)

Evakuační plán osob ani zvířat zatím není vypracován. K dispozici je pouze pohotovostní plán s ohledem na nákazu zvířat a výpadek proudu. Při mimořádné události se zvířata vypustí do areálu (v případě požáru) nebo naopak uzavřou (jiné živelní pohromy). Největší důraz je kladen na požár, živelní pohromy (kromě povodní – lokalita není v ohrožené lokalitě) a vandalismus. Únikové cesty jsou označeny a osvětleny pouze ve vnitřních prostorách Hanáckého statku. Ve venkovní části areálu evakuační značky chybí. V areálu je zřízen venkovní rozhlas, který je ovládán z pokladny a je využíván například při ztrátě dítěte nebo špatném parkování, umístěn je v několika částech areálu. Zoopark má k dispozici běžnou provozní techniku, která by mohla být použita i v případě evakuace zvířat – konkrétně 3 traktůrky, elektro vůz, vysokozdvizné zařízení, nákladní vůz, vícemístný osobní vůz, další osobní vozy. K přepravě zvířat má zoopark k dispozici přepravní přívěs a několik přenosných klecí a boxů. V areálu se nachází dvě místa pro dočasné umístění zvířat, a to v přízemí nádvoří a ve venkovní stáji. Zoo nechová zvláště nebezpečné druhy zvířat, ale je si vědoma, že každé zvíře může být v panice rizikem pro okolí. Lékárničky jsou umístěny na pokladně, v Hanáckém statku, kanceláři a šatnách ošetřovatelů. Na šesti místech zoo funguje kamerový systém se záznamem.

6.1 Zhodnocení připravenosti na evakuaci zvířat

Na základě dostupných informací lze říct, že Zoopark Vyškov zatím nemá samostatný evakuační plán pro zvířata ani pro osoby. K dispozici je pouze pohotovostní plán, který se zaměřuje zejména na nákazu zvířat a výpadky elektrické energie. Absence evakuačního plánu představuje riziko zejména v případě výskytu mimořádné události, kdy by byla nutná rychlá reakce.

Za pozitivní lze považovat to, že zoo má postupy pro základní krizové scénáře: při požáru se zvířata vypouštějí do areálu, při jiných pohromách uzavírají do vnitřních prostor. Tento postup však není dostatečně podrobný a není přizpůsoben jednotlivým druhům zvířat, jejich umístění či rizikovosti.

Další výhodou je, že zoopark vlastní provozní techniku, která může být využita při transportu zvířat – např. traktory, přepravní boxy a přívěsy. K dispozici jsou i dvě stanoviště pro dočasné umístění zvířat, ale chybí upřesnění, která zvířata tam lze umístit a na jak dlouho.

Nedostatkem je chybějící značení únikových cest ve venkovních prostorách. To může ztížit orientaci personálu i návštěvníků při evakuaci, zvláště při vzniku paniky.

Ač zoo nechová zvláště nebezpečné druhy, i běžná zvířata mohou v krizových situacích reagovat nebezpečně, a proto je třeba se na tuto možnost připravit.

Na závěr lze konstatovat, že Zoopark Vyškov má některé základní prostředky a předpoklady pro řešení krizových situací, ale přesto celkový evakuační systém zatím chybí. Doporučuje se vytvořit samostatný plán, rozdělit zvířata podle náročnosti manipulace, určit odpovědné osoby a konkrétní přepravní postupy. Tím se zvýší připravenost i bezpečnost při evakuaci.

7 ANALÝZA RIZIK

Analýzou rizik se rozumí proces hodnocení, který identifikuje možnost výskytu nežádoucích jevů, které mohou mít negativní vliv na organizace nebo životní prostředí. (investopedia.com, 2025)

Cílem této analýzy je identifikovat nejpravděpodobnější mimořádnou událost, stanovit pravděpodobnost a závažnost dopadů a na základě toho navrhnout vhodný evakuační plán v případě, že by mimořádná událost reálně nastala. Pro hodnocení byla zvolena bodová škála 1–5 pro pravděpodobnost i dopady. Výsledná míra rizika je výsledkem součinu těchto dvou hodnot.

Tabulka 4 Analýza rizik

Hrozba	Pravděpodobnost výskytu	Dopady	Míra rizika
Extrémní teploty	2	2	4
Vichřice	2	3	6
Požár (lidský faktor)	5	5	25
Požár (technická vada)	4	5	20
Epizootie	3	4	12
Technická havárie	2	2	4
Teroristická hrozba	2	2	4
Vandalismus	3	2	6

(Vlastní zpracování)

Tabulka 5 Pravděpodobnost výskytu hrozby

Pravděpodobnost výskytu hrozby		
1	0-0,25	velmi nepravděpodobné
2	0,26-0,45	nepravděpodobné
3	0,46-0,65	možné
4	0,66-0,85	pravděpodobné
5	0,86-1	velmi pravděpodobné

(Vlastní zpracování)

Tabulka 6 Dopady hrozby

Dopady hrozby		
1	0-0,25	zanedbatelný dopad
2	0,26-0,45	malý dopad
3	0,46-0,65	střední dopad
4	0,66-0,85	velký dopad
5	0,86-1	kritický dopad

(Vlastní zpracování)

Při přiřazování hodnot k jednotlivým hrozbám bylo přihlíženo k charakteru zooparku. Byly vybrány hrozby, které by, dle zprávy od vedení, měla zoo řešit.

Požár způsobený lidským faktorem byl v rámci analýzy vyhodnocen jako nejzávažnější riziko (25 bodů). Zoopark je v důsledku vysoké návštěvnosti vystaven situacím, kdy může dojít k nevhodnému chování ze strany návštěvníků a následnému vzniku

požáru – kouření mimo místa, která jsou k tomu určená, odhazování nedopalků nebo neopatrné zacházení s přinesenými předměty, kterými mohou být například zapalovače, sirky, powerbanky, deodoranty, alkohol a podobné. Požár může vzniknout i chybou zaměstnance při manipulaci s technikou nebo při údržbě. Lidský faktor je oproti technické závadě méně předvídatelný. Dopady jakéhokoliv požáru mohou být závažné – úhyn zvířat, zranění návštěvníků, škody na objektech, přerušení provozu.

Dalším relativně významným rizikem vyplývajícím z analýzy rizik je nákaza zvířat neboli epizootie. Vzhledem k nynějšímu výskytu slintavky a kulhavky na Slovensku je zvýšená pravděpodobnost nákazy zvířat i v Zooparku Vyškov, protože zoo je zaměřena především na chov hospodářských zvířat, kterých by se nemoc týkala. Dalším reálně hrozícím onemocněním může být ptačí chřipka.

V analýze bylo zohledněno víc různých hrozeb, které by mohly ohrozit běžný provoz Zooparku Vyškov. Většina z nich nepředstavuje zásadní riziko – buď se vyskytují jen výjimečně, nebo by jejich dopad nebyl tak vážný – ale i přesto je důležité o nich vědět a počítat s nimi. Hlavním cílem ale bylo zjistit, které riziko je největší a nejzávažnější, a právě na to se zaměřit podrobněji. Z analýzy vyplynulo, že tím nejzávažnějším je požár způsobený lidským faktorem, který má nejen vysokou pravděpodobnost, ale i závažné následky. Další část práce se proto věnuje evakuačnímu plánu právě pro případ požáru.

8 NÁVRH EVAKUAČNÍHO PLÁNU

Na základě teoretických podkladů a provedené analýzy připravenosti Zooparku Vyškov je v této kapitole navržen evakuační plán zvířat, díky kterému je možné zlepšit současný stav a pomoci k funkčnímu provedení evakuace zvířat při vzniku mimořádné události – v tomto případě požáru. Návrh vychází z aktuálních možností areálu.

8.1 Návrh textové části evakuačního plánu

Způsob vyhlášení evakuace

Poplach je vyhlášován pomocí místního rozhlasu nebo osobním upozorněním zaměstnanců – prostřednictvím vysílaček, mobilním telefonem, interní linkou nebo osobně. Vedoucí pracovník objektu informuje zaměstnance a návštěvníky o nutnosti evakuace. Požár je neprodleně hlášen hasičskému záchrannému sboru České republiky. Následně je kontaktován externí veterinář.

Osoby řídící evakuaci

Evakuaci bude v první fázi řídit ředitelka zařízení. V případě její nepřítomnosti přechází odpovědnost na jejího zástupce. Po příjezdu jednotek hasičského záchranného sboru přechází koordinace evakuace pod pravomoc velitele zásahu.

Místo řízení evakuace

Evakuace bude řízena z hlavní kanceláře ředitelky zařízení.

Rozdělení zvířat podle náročnosti evakuace

Zvířata jsou rozdělena do tří kategorií dle náročnosti jejich evakuace:

Tabulka 7 Rozdělení zvířat

SKUPINA I. (snadná manipulace) Malá nebo klidná zvířata, snadno přenositelná, nízké riziko zranění, lze evakuovat bez speciální techniky	Králík domácí, morče domácí, morče divoké, nutrie přeštická, koza bílá krátkosrstá, koza burská, koza kašmírská, koza walliská, koza girgentánská, ovce cápová, ovce kamerunská, ovce suffolk, ovce vřesovištní, ovce walliserská černonosá, holub anglický kudrnáč, holub hanácký voláč, holub hýl, holub pávík, kur česká kropenka zdobnělá, kur australka černá zdobnělá, kur bílefeldka zdobnělá,
---	--

	kur brahmánka zdobnělá, kur hamburčanka stříbřitá černě tečkovaná, kur holokrčka, kur paduánka zdobnělá, kur sebritka citronová, kur slepice pavlovská, kur slepice pavlovská bílá, kur umavanka zlatá stříkaná, kur vranohlávka citronová, kur wyandotka zdobnělá stříbrná černě lemovaná, wyandotka lososová zdobnělá, papoušek vlnkový
SKUPINA II. (středně náročná manipulace) Nutná manipulace zkušeného personálu, přesun v přenosných klecích nebo pomoc více osob. Reagují na stres, mohou utéct, kopnout, pokousat nebo se zranit.	Osel sicilský, osel miniaturní, osel poitoušský, pony shetlandský, kůň fjorský, lama krotká, zebu zakrslý, skot cachena, pes dingo, klokan rudokrký, lemur kata, malpa plačtivá, krůta domácí, korela chocholatá, labuť černá, husa císařská, husa labutí, husa landěská, husa německá nosná, husa tuluská, kachna čárkovaná, kachna indický běžec, kachnička karolínská, kachnička mandarínská, papoušek horský (kouřový), papoušek nádherný, nandu pampový, kur indický gigant
SKUPINA III. (náročná manipulace) Velcí a silní jedinci, potřeba speciální techniky, vysoké riziko zranění personálu, stres, panika, útěk.	Buvol domácí, jak domácí, kůň shirský, velbloud dvouhrbý (drabař), velbloud jednohrbý (dromedár), tur dahome, watusi, skot skotský náhorní, skot stepní uherský, prase mangalica, prase přeštické černostrakaté, pštros dvoupřstý

(Vlastní zpracování)

Určení priorit evakuace

1. Evakuace zvířat skupiny I.
2. Evakuace zvířat skupiny II.
3. Skupina III. je evakuována pouze při přímém ohrožení, ve spolupráci s Hasičským záchranným sborem.

Přehled dostupných prostředků pro evakuaci

- 3 malotraktory,
- elektro vůz,
- vysokozdvížné zařízení,
- nákladní vůz,
- vícemístný osobní vůz,
- osobní vůz
- přepravní přívěs,
- přenosné boxy,
- přenosné klece.

Způsob evakuace

Evakuace zvířat bude probíhat za pomoci příslušníků hasičského záchranného sboru a zaměstnanců zooparku. Pro drobné druhy budou využity přenosné boxy a klece. Větší druhy budou vyváděny ručně nebo za využití vysokozdvížného zařízení a přepravního přívěsu. Doprava bude zajištěna malotraktory, elektro vozem a nákladním vozem. V případě potřeby bude použit i vícemístný a osobní vůz.

Určení cest evakuace

Areál zoo bude při evakuaci rozdělen na dvě části, každá využije vlastní evakuační trasu. K evakuaci budou využiti taky obslužné cesty pro personál.

První část výběhů se bude při evakuaci řídit zelenými šipkami, vyznačenými v grafické části plánu. Mezi tyto výběhy patří: Asie, Afrika, Jižní Amerika, lemuři, velká domácí zvířata a malpy.

Druhá část výběhů se bude při evakuaci řídit žlutými šipkami, vyznačenými v grafické části plánu. Mezi tyto výběhy patří: Dvoreček naší babičky, kočky, nutrie, králíci, morčata, hrabavá drůbež, koně a osli, vodní drůbež, pes dingo, Austrálie.

Místo shromáždění zvířat

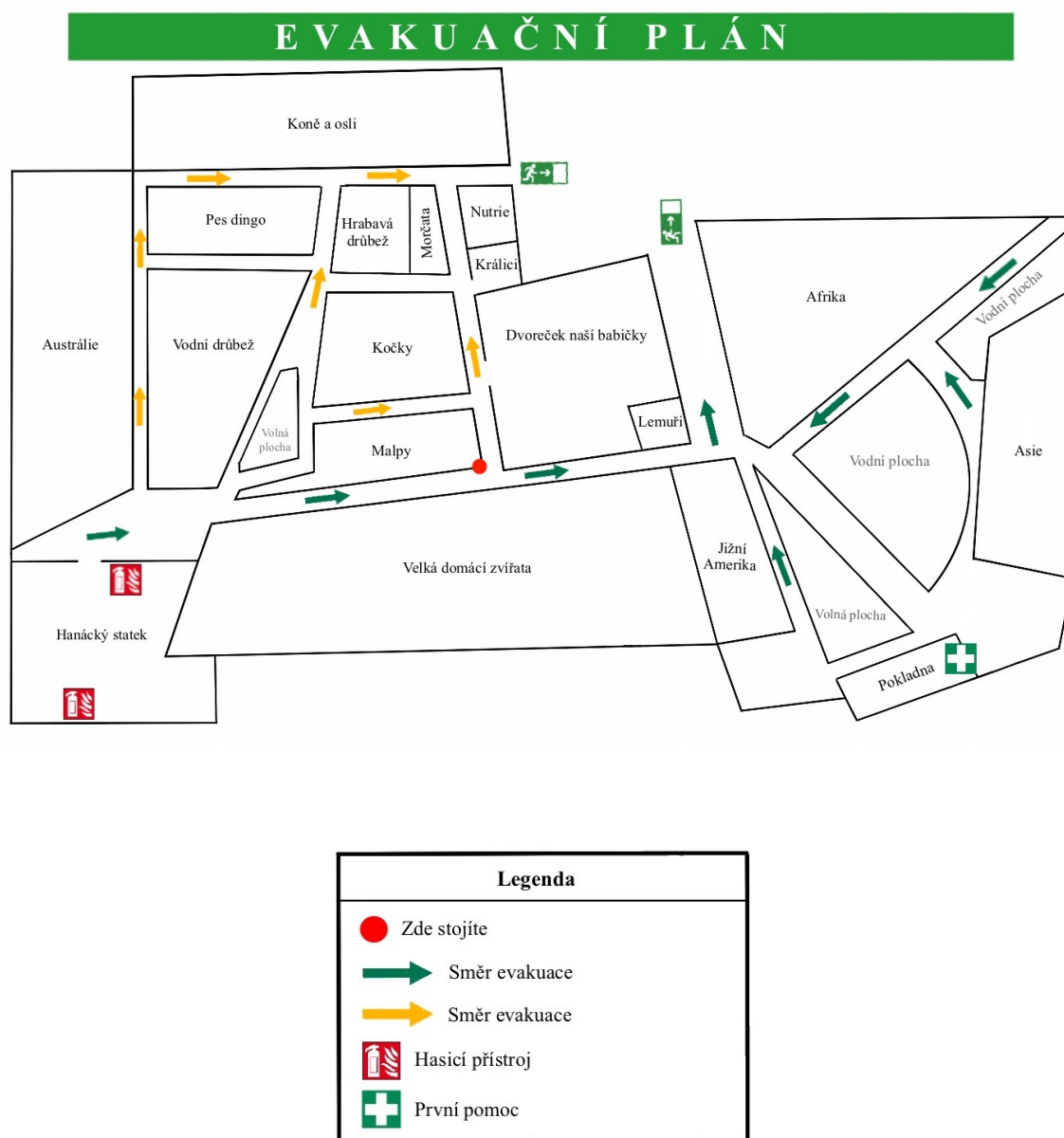
Východní část areálu zooparku – parkoviště pro personál a techniku zooparku.

Poskytnutí první pomoci

První pomoc poskytují proškolení zaměstnanci a externí veterinář. Lékárničky se nacházejí u hlavního vstupu, ve stájích a v kanceláři ošetřovatelů. Pro veřejnost je přístupná pouze lékárnička na pokladně (hlavní vstup).

8.2 Návrh grafické části evakuačního plánu

Grafická část evakuačního plánu zvířat je vytvořena dle skutečných podmínek Zooparku Vyškov.

Obrázek 9 Evakuační plán

(Vlastní zpracování)

Předložený evakuační plán slouží jako praktický nástroj, který může výrazně pomoci zlepšit připravenost zooparku na mimořádné události a zvýšit ochranu chovaných zvířat. Plán je možné v budoucnu dále doplňovat a upravovat na základě výsledků praktických cvičení nebo při změnách v provozu. Důležité bude zavedení do běžné praxe, seznámení všech pracovníků a pravidelné prověřování. Dále bude nutné pravidelně ověřovat, zda plní svůj účel a odpovídá aktuálním potřebám zooparku.

9 DOPORUČENÍ PRO ZLEPŠENÍ PŘIPRAVENOSTI NA EVAKUACI

Na základě zhodnocení současného stavu může být navrženo několik konkrétních opatření, která by významně přispěla ke zvýšení připravenosti zooparku na mimořádné události a případnou evakuaci zvířat.

Za podstatný krok je třeba považovat vypracování samostatného evakuačního plánu, který by obsahoval detailní postupy pro různé typy krizových situací – například požár, živelní pohromy nebo technická havárie. Vzhledem k výsledkům analýzy rizik, by měl být evakuační plán zpracován pro případ vzniku požáru. Tento plán by měl zahrnovat rozdělení zvířat podle náročnosti manipulace, určování priorit při evakuaci, přehled dostupného vybavení a samozřejmě grafické znázornění evakuačních cest.

Nejvýznamnějším rizikem pro zoo je vznik požáru lidským faktorem nebo v důsledku technické vady, a proto by měly být rozmístěny hasicí přístroje i ve venkovních částech areálu. Vhodným krokem by dále bylo zajištění proškolení personálu zoo v používání hasicí techniky a pravidelná kontrola všech elektroinstalací.

Dalším krokem by mělo být doplnění evakuačního značení i do venkovních částí areálu, kde v současnosti chybí. Značení by mělo být dobře viditelné a srozumitelné, aby v krizové situaci usnadnilo orientaci nejen návštěvníkům, ale i zasahujícím pracovníkům.

Zoopark má k dispozici několik typů techniky, kterou by bylo možné v případě nouze využít. Doporučuje se specifikovat využití této techniky přímo v rámci evakuačního plánu, včetně uvedení, která zvířata lze konkrétním způsobem přepravovat, kdo bude za obsluhu techniky zodpovědný a jak bude zajištěna její připravenost k použití.

Dále je vhodné vytvořit krizový tým složený z vyškoleného personálu, který bude při mimořádné události řídit evakuaci. Pravidelná školení zaměstnanců a nácvik konkrétních krizových scénářů by měly být taky součástí přípravy.

Za důležité lze považovat doplnění vybavení lékárniček, které by měly obsahovat základní prostředky pro poskytnutí první pomoci nejen lidem, ale i zvířatům. Ve spolupráci s veterinářem by bylo vhodné stanovit minimální vybavení, které by mělo být dostupné v krizových situacích.

Dále je třeba prověřit kapacitu a vybavení míst určených k dočasnému ustájení zvířat. Tato místa by měla být připravena tak, aby v nich zvířata mohla pobývat i delší dobu. V ideálním případě by měla existovat i záložní řešení pro případ, že by tyto prostory nebyly k dispozici nebo by jejich kapacita nestačila.

Navržená doporučení vycházejí z výsledků osobní prohlídky areálu zoo, z vyplněného checklistu i provedené analýzy rizik. Při sestavování doporučení nebyl brán ohled jen na konkrétní slabiny v oblasti vybavení nebo organizace, ale i na další aspekty. Díky komplexnímu zhodnocení bylo možné navrhnout doporučení, která odpovídají reálným podmínkám zooparku.

Zavedení výše uvedených doporučení do praxe by mohlo výrazně zvýšit připravenost zooparku na mimořádné události, zlepšit koordinaci v krizových situacích a přispět k ochraně zdraví a života jak zvířat, tak i zaměstnanců a návštěvníků.

ZÁVĚR

Cílem bakalářské práce byl návrh pro zlepšení připravenosti zoologické zahrady na evakuaci zvířat při mimořádné události. Práce byla rozdělena na dvě části – teoretickou a praktickou.

Teoretická část práce je v první kapitole věnována problematice evakuace jako komplexnímu tématu. Druhá kapitola teoretické části se již zabývá samotnou evakuací zvířat, která je pro tuto práci klíčová. Evakuace zvířat vyžaduje zcela jiný přístup z hlediska organizace, vybavení i zacházení s jednotlivými druhy. Důležitou část práce tvoří taky kapitola třetí, která je věnována mimořádným událostem a poskytuje přehled typů situací, při kterých může být evakuace nutná. Kapitola propojuje obecný rámec evakuace s konkrétními riziky, která mohou zoologickou zahradu ohrozit a zapříčinit nutnost evakuace zvířat.

Pro praktickou část byl ke zkoumání vybrán Zoopark Vyškov. V areálu byla nejdříve provedena bezpečnostní prohlídka, při které se ukázaly první nedostatky v souvislosti s evakuací zvířat. Dále byl vytvořen kontrolní seznam, který byl zaslán vedení zoo. V návaznosti na kontrolní seznam a vytvořenou analýzu rizik byla zpracována kapitola, která se zabývá návrhem evakuačního plánu. Poslední kapitola obsahuje doporučení pro zlepšení připravenosti na evakuaci zvířat.

Primárním krokem, který by měl přispět ke zvýšení připravenosti, je návrh již zmíněného evakuačního plánu pro Zoopark Vyškov, který vychází z reálných podmínek. Přestože byl návrh zpracován, jeho reálná uplatnění by v praxi mohla být omezena nedostatečným technickým zázemím, chybějícími přepravními prostředky a nízkou mírou připravenosti personálu. Efektivitu navrženého plánu by proto bylo nutné ověřit prostřednictvím cvičení.

Navzdory těmto omezením lze konstatovat, že hlavní i dílčí cíle bakalářské práce byly naplněny. Problematika evakuace zvířat byla teoreticky zpracována, byl charakterizován Zoopark Vyškov a byla identifikována nejpravděpodobnější mimořádná událost. Dále byla zhodnocena aktuální míra připravenosti na evakuaci zvířat. Byl vytvořen návrh evakuačního plánu, který může sloužit jako základní rámec pro další rozvoj krizové připravenosti v daném zařízení. Závěrem bylo navrženo doporučení pro zlepšení připravenosti na evakuaci zvířat pro vybranou zoologickou zahradu.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

BEBČÁK, Petr, Aleš DUDÁČEK a Michail ŠENOVSKÝ. Vybrané kapitoly z požární ochrany III. díl. 1. vydání. Ostrava: Fakulta bezpečnostního inženýrství, VŠB – TU Ostrava, 2006. ISBN 80-86634-98-1.

ČESKO. Vyhláška č. 380/2002 Sb. ze dne 9. srpna 2002 Ministerstva vnitra k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva. In: Sbírka zákonů České republiky. 2002, částka 133. Dostupné také z: <https://zakonyprolidi.cz/cs/2002-380>

ČESKO. Ústavní zákon č. 110 ze dne 22. dubna 1998, o bezpečnosti České republiky. Online. In: Zákony pro lidi. 2010-2025. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1998-110>. [cit. 2025-01-12].

ČESKO. Zákon č. 239 ze dne 28. června 2000, o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů. Online. In: Zákony pro lidi. 2010-2025. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-239>. [cit. 2025-01-12].

ČESKO. Zákon č. 240 ze dne 28. června 2000, o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon). Online. In: Zákony pro lidi. 2010-2025. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-240>. [cit. 2025-01-12].

ČESKO. Zákon č. 241 ze dne 29. června 2000, o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů. Online. In: Zákony pro lidi. 2010-2025. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-241>. [cit. 2025-01-12].

ČESKO. Zákon České národní rady č. 133 ze dne 17. prosince 1985, o požární ochraně. Online. In: Zákony pro lidi. 2010-2025. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1985-133>. [cit. 2025-01-12].

ČESKO. Zákon č. 320, ze dne 11. listopadu 2015, o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů (zákon o hasičském záchranném sboru). Online. In: Zákony pro lidi. 2010-2025. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2015-320>. [cit. 2025-01-12].

ČESKO. Zákon č. 374 ze dne 6. listopadu 2011, o zdravotnické záchranné službě. Online. In: Zákony pro lidi. 2010-2025. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2011-374>. [cit. 2025-01-12].

ČESKO. Zákon č. 273 ze dne 17. července 2008, o Policii České republiky. Online. In: *Zákony pro lidi*. 2010-2025. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2008-273>. [cit. 2025-01-12].

ENDRŠTOVÁ, Michaela. *Tisíc zvířat muselo pryč. Před dvaceti lety voda zaplavila polovinu pražské zoo*. Online. 2022. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/foto-povodne-zoo-praha/r~18c828ac197e11eda873ac1f6b220ee8/>. [cit. 2025-04-06].

HÁJEK, Martin. *ZOO Ostrava už se ocitla pod vodou. Probíhá evakuace zvířat*. Online. 2024. Dostupné z: <https://eurozpravy.cz/domaci/zoo-ostrava-uz-se-ocitla-pod-vodou-probiha-evakuace-zvirat.yeuf52gl>. [cit. 2025-04-06].

IDNES. *Zoo je zatopená, protože ji Praha nezahrnula do protipovodňové ochrany*. Online. 2013. Dostupné z: https://www.idnes.cz/hobby/mazlicci/proc-povoden-zaplavila-zoo-praha-2013.A130604_161111_hobby-mazlicci_mce. [cit. 2025-04-06].

INVESTOPEDIA. *Risk Analysis: Definition, Types, Limitations, and Examples*. Online. 2025. Dostupné z: <https://www.investopedia.com/terms/r/risk-analysis.asp>. [cit. 2025-04-20].

Metodický list číslo 8 O: Záchrana zvířat. Praha: Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky, 2017.

Mimořádná událost. Definice, druhy a řešení prostřednictvím IZS. Online. BOZP.cz. 2022. Dostupné z: <https://www.bozp.cz/aktuality/mimoradna-udalost/>. [cit. 2025-04-20].

NOVÁK, Pavel a kol., 1998. *Záchrana zvířat*. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství. ISBN 80-86111-25-3.

PAWESKA, M. & RISTVEJ, J. 2018. Logistics During Population and Animals Evacuation in Case of Extraordinary Incidents and Crisis Events. *Communications – Scientific letters of the University of Zilina*, 20, 88-95.

PIŠTĚKOVÁ, V., VOŠLÁŘOVÁ, E., BEDÁŇOVÁ, 2013. I. Welfare a ekologický chov hospodářských zvířat z pohledu právních předpisů. In *Sborník konference Ochrana zvířat a welfare*, Brno: Veterinární a farmaceutická univerzita Brno.

SEIDL, Miloslav, Miroslav TOMEK a Dušan VIČAR, 2014. *Evakuácia osôb, zvierat a vecí*. Vyd. 1. Ľilina: Ľilinská univerzita. ISBN 978-80-554-0939-9.

SENNEWALD, Charles A. Effective Security Management. Online. *Program Management*. 2011, roč. 2011, č. 5, s. 153-165. Dostupné z: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/B9780123820129000162?via=ihub>.

[cit. 2025-04-28].

SYDLE. *Checklist: What Are They? What Are the Benefits and How Do You Use Them?* Online. 2021. Dostupné z: <https://www.sydle.com/blog/checklist-61a786f45448461cf98f7b23>. [cit. 2025-04-20].

VERMA, Subhash a PREM, Hansen Thambi. *Management of Animals in Disasters*. Springer Singapore, 2022. ISBN 978-981-16-9391-5.

ZOO PARK VYŠKOV. *Historie*. Online. © 2025. Dostupné z: <https://www.zoo-vyskov.cz/historie>. [cit. 2025-04-06].

ZOO PARK VYŠKOV. *Chovaná zvířata*. Online. © 2025. Dostupné z: <https://www.zoo-vyskov.cz/zvirata>. [cit. 2025-04-06].

ZOO PARK VYŠKOV. *Základní informace*. Online. © 2025. Dostupné z: <https://www.zoo-vyskov.cz/zakladni-informace>. [cit. 2025-04-06].

ZOO PRAHA. *Zoo zasáhla ničivá povodeň*. Online. 2013. Dostupné z: <https://www.zoopraha.cz/aktualne/novinky-u-zvirat/7123-zoo-zasahla-niciva-povoden-4004473>. [cit. 2025-04-06].

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 Hroch Slávek	25
Obrázek 2 Socha Gastona v areálu zoo.....	26
Obrázek 3 Areál zoo	34
Obrázek 4 Areál zoo	35
Obrázek 5 Dvoreček naší babičky	35
Obrázek 6 Hanácký statek.....	36
Obrázek 7 Bezpečnostní prvky	36
Obrázek 8 Úniková značka s osvětlením	37
Obrázek 9 Evakuační plán	48

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 Dělení mimořádných událostí.....	30
Tabulka 2 Seznam chovaných zvířat	33
Tabulka 3 Checklist	38
Tabulka 4 Analýza rizik.....	42
Tabulka 5 Pravděpodobnost výskytu hrozby	43
Tabulka 6 Dopady hrozby.....	43
Tabulka 7 Rozdělení zvířat	45

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

NL	Nebezpečná látka
IZS	Integrovaný záchranný systém
ČR	Česká republika
Atd.	A tak dále
Č.	Číslo
Sb.	Sbírka